TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 21004
Tarih : 02.11.2026

52357

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Sayın Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU

Kocaeli Milletvekili

Kocaeli'nin Derince ilçesinde faaliyet gösteren Pamir Boya Fabrikasında 7 Temmuz 2026 tarihinde meydana gelen patlama ve yangın neticesinde bir işçi hayatını kaybetmiştir. Bahse konu tesisin birinci sınıf gayrisıhhi müessese niteliğinde olduğu ve yetkili idareden usulüne uygun işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu ruhsatsızlık sebebiyle tesis, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Zabıtası tarafından 2026 yılı başında mühürlenerek faaliyetten men edilmiştir. Buna rağmen işletmenin mührü bozarak yaklaşık altı ay boyunca kaçak şekilde kimyasal ve yanıcı madde üretimine devam ettiği anlaşılmıştır. Yaşanan ölümcül facianın ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ilk yazılı soru önergesine İçişleri Bakanlığı tarafından verilen cevapta; işletmenin Çevre İzin Belgesi ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) onaylarının bulunduğu, belediyece mühürlendiği, ancak olay öncesinde resmi bir ihbar veya şikayet ulaşmadığı gerekçesiyle önceden herhangi bir işlem yapılmadığı ifade edilmiştir. Bakanlığın bu yanıtı, yürürlükteki mevzuat hükümleri ve yüksek yargı içtihatları karşısında hukuki dayanaktan yoksundur.

1. Re'sen Denetim Yükümlülüğü ve "Şikayet Yoktu" Savunmasının Hukuki Geçersizliği:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 125. maddesinde *"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."* kuralı yer almaktadır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde büyükşehir belediyelerine *"Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisıhhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek"*, (u) bendinde ise *"patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile*

'kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek" görevi yüklenmiştir. Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51. maddesinde *"Zabıta hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür."* hükmü amirdir. İdarenin denetim sorumluluğuna ilişkin olarak **Danıştay, 8. Daire, E. 2022/4574, K. 2025/5165, T. 28.05.2025** künyeli kararda kamu hizmetinin *"geç işlemesi, kötü işlemesi ya da hiç işlememesi hallerinde idarenin hizmeti kusurlu işlettiği kabul edilir"* ilkesi vurgulanmıştır. Dolayısıyla, kimyasal ve yanıcı madde üreten bir sanayi tesisinin denetimi vatandaşların ihbarına veya şikayetine bağlı olmayıp, idarenin can güvenliğini sağlamak amacıyla re'sen (kendiliğinden) yürütmek zorunda olduğu asli bir görevdir.

2. Çevre İzni ve ÇED Onaylarının Ruhsat Yerine Geçmeyeceği:

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 6. maddesinde açıkça; *"Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılamaz ve çalıştırılamaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır."* düzenlemesine yer verilmiştir.

Nitekim **Danıştay, 4. Daire, E. 2023/7203, K. 2024/40, T. 09.01.2024** künyeli kararda da *"yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılamayacağı ve çalıştırılamayacağı"* kuralı onanmıştır. Bakanlık cevabında ÇED ve Çevre İzin belgelerine atıf yapılması, tesisin belediye ruhsatı olmadan kaçak çalıştırıldığı gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

3. Mühür Bozma Suçu (TCK m. 203) ve Kamu Görevlilerinin Cezai Sorumluluğu:

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 203. maddesinde; *"Kanun veya yetkili makamların emri uyarınca bir şeyin saklanmasını veya varlığının aynen korunmasını sağlamak için konulan mührü kaldıran veya konuluş amacına aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır."* hükmü yer almaktadır. **Yargıtay, 4. Ceza Dairesi, E. 2008/10513, K. 2010/6591, T. 12.04.2010** künyeli kararda *"usulüne uygun olarak yapılan mühürlemeden sonra, mühür görevlilerce kaldırılmadan ya da kaldırılmasına karar verilmeden, sanığın mührü bozup işyerini çalıştırmasıyla suçun oluşacağı"* açıkça belirtilmiştir. Ayrıca **Danıştay, 4. Daire, E. 2025/37, K. 2025/3239, T. 22.05.2025** künyeli kararda da *"denetim tarihi itibarıyle davacılar adına geçerli, usulüne uygun olarak düzenlenen bir işyeri açma ve çalışma ruhsatının bulunmaması nedeniyle mühürlenmek suretiyle faaliyetten men edilmesine ilişkin tesis olunan dava konusu işlem ile mührün fek edilmesi sonrasında yeniden mühürlenmesine yönelik işlemde hukuka aykırılık görülmediği sonucuna varılmıştır."*

Mühürlenerek faaliyetten men edilen bir işletmenin kapalı kalıp kalmadığının periyodik olarak denetlenmemesi, 6 ay boyunca kaçak üretime göz yumulması ve mühür fekki suçunun adli mercilere bildirilmemesi karşısında; ilgili kamu görevlileri yönünden 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 257. maddesi (*"Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."*) ve 279. maddesi (*"Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili*

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.") uyarınca cezai sorumluluk doğmaktadır. Nitekim **Yargıtay, 8. Ceza Dairesi, E. 2021/12679, K. 2023/687, T. 22.02.2023** künyeli kararda, yangın facialarına ilişkin soruşturmalarda *"yangının nasıl ve ne şekilde çıkmış olabileceği hususunda usulen bilirkişi incelemesi yaptırılıp her bir şüphelinin görev ve konumlarına nazaran ayrı ayrı kusur durumlarının saptanması"* gerektiği hükme bağlanmıştır.

Bu bağlamda;

1. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Zabıtası tarafından 2026 yılı başında mühürlenerek faaliyetten men edilen Pamir Boya Fabrikasında, mühürleme işleminin ardından zabıta ve genel kolluk birimlerince hangi tarihlerde ve hangi periyotlarla kontrol yapılmıştır? Yapılan kontrollerde mühür fekki tespit edilerek tutanak altına alınmış mıdır?

2. Bahse konu tesisin mühürlü olmasına rağmen yaklaşık altı ay boyunca kaçak şekilde kimyasal ve yanıcı madde üretimine devam ettiği idarece tespit edilmiş midir? Tespit edilmişse 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 203. maddesi uyarınca mühür bozma suçundan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş mudur? Suçu yetkili makamlara bildirmeyen kamu görevlileri hakkında TCK'nın 279. maddesi uyarınca herhangi bir işlem başlatılmış mıdır?

3. İşletmenin aylarca kaçak şekilde faaliyet göstermesini engelleyemeyen, periyodik denetimleri aksatan veya kaçak faaliyete göz yuman Kocaeli Büyükşehir Belediyesi zabıta ve denetim personeli ile ilgili mülki idare amirleri hakkında TCK'nın 257. maddesi ve 4483 sayılı Kanun hükümleri kapsamında idari teftiş başlatılmış ve soruşturma izni verilmiş midir?

4. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 6. maddesi uyarınca diğer kurumlarca verilen izinlerin işyeri açma ve çalışma ruhsatı alma mükellefiyetini ortadan kaldırmadığı açıkça düzenlenmişken, Bakanlığınızın önceki yazılı soru önergesi cevabında Çevre İzin Belgesi ve ÇED onaylarına atıf yapılarak bunlar ruhsat yerine geçiyormuş izlenimi yaratılmasının ve tesisin kaçak faaliyetinin bu belgelerle gerekçelendirilmesinin yasal dayanağı nedir?

5. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (u) bendi gereğince, birinci sınıf gayrisıhhi müessese niteliğinde olan ve yanıcı/kimyasal madde üreten bu tesiste Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye teşkilatınca yangın güvenlik denetimleri yapılmış mıdır? Tesisin geçerli bir yangın güvenlik uygunluk raporu bulunmakta mıdır?

6. Kocaeli ili genelinde birinci sınıf gayrisıhhi müessese niteliğinde olup ruhsatsızlık nedeniyle mühürlendiği halde mührü bozarak kaçak olarak faaliyet gösterdiği tespit

TBMM Halkla İlişkiler Binası
2. Kat, 2 Nolu Banko Oda: F214 Bakanlıklar/Ankara
Tel.: +90 (312) 420 63 86 - 87 Faks: +90 (312) 420 24 82

edilen sanayi tesisi sayısı kaçtır? Mülki idare, genel kolluk ve belediye zabıtası arasında mühürlenen yüksek riskli tesislerin kapalı kalıp kalmadığının re'sen ve periyodik olarak izlenmesine yönelik ortak bir denetim ve koordinasyon mekanizması bulunmakta mıdır?